

Barnevernet – for alle?

Tekst:
Cato Brunvald
Ellingsen

Den prisbelønte artikkelen til Thomas Ergo om Roger i Magasinet Plot (2/2011) fikk velfortjent oppmerksomhet i fjor. Historien forteller om velferdstjenester som svikter. Tjenester som burde kunne fanget opp Roger sine utfordringer når han var liten, og da kanskje kunne forhindre at han som voksen endte opp som drapsmann.

Jeg har de siste årene hørt mange historier om et tjenesteapparat som svikter. Noen av disse historiene handler om barnevernet. En lang rekke problemstillinger knyttet til barnevernets forhold til barn med utviklingshemning og deres familier har blitt nevnt. Problemstillinger som er så alvorlige at de får meg til å spørre om barn med utviklingshemning har det samme vernet som andre barn har. Som får meg til å spørre om vi har et barnevern for alle.

Utviklingshemning og barnevern er et komplekst tema. Enkelthistoriene avdekker en lang rekke problemområder. Jeg skal nevne noen, men en gjennomgående faktor er manglende samarbeid. Barnevernet og øvrige kommunale tjenester krangler om hvem som har ansvar i de enkelte sakene. Økonomi synes som

en viktig drivkraft. Hvem er det som skal betale for tjenester og tiltak til familier der et av barna har en diagnose? Jeg har hørt om tilfeller der det er tydelige behov for langvarige hjelpetiltak. Tiltak som ikke kommer i gang da ulike kommunale tjenester krangler om hvem som skal ta regningen. Jeg har også hørt om tilfeller der ulike instanser ikke klarer å ta ansvar selv om alle er enige om at barnet ikke kan dra hjem fra skolen fredag ettermiddag. Nok en gang; hvem skal betale?

Mange av historiene jeg har hørt handler om et barnevern som avviser et hvert ansvar så lenge barnet har diagnosen psykisk utviklingshemning. Vurderingene om årsakene til familiens utfordringer, foreldrenes omsorgsevne eller barnets diagnose, overskygger evnen til handling.

Foto: Scandinavian StockPhoto.

Dette kanskje også til tross for at søsken uten utviklingshemning får oppfølging fra barnevernet.

Søskenproblematikk er for øvrig også et svært viktig område. Det kan innebære en betydelig ekstra belastning for barn å vokse opp i en familie der et av barna for eksempel har utviklingshemning og atferdsvansker. Svikt i tjenestene kan medføre store belastninger for hele familien. Hvem har da ansvaret for å sikre at familien får et helhetlig tilbud som både forebygger omsorgssvikt, og sikrer både barn med og uten utviklingshemning en trygg oppvekst?

Barnets beste innebærer av og til plassering utenfor hjemmet, i institusjon eller fosterhjem. Dette gjelder også barn med utviklingshemning. Da er det særlig alvorlig at det meldes om manglende tilbud. Det er vanskelig å rekruttere fosterhjem, og det er mangel på institusjonsplasser med kompetanse på utviklingshemning. Hvordan skal man da sikre barnas beste?

Problemstillingene er mange. Dessverre. Og det finnes lite forskning på området. NOVA kom i fjor med rapporten «Ansvarsfordeling til barns beste?» (Rapport nr 17/11). Den presenterer en kvalitativ undersøkelse som bekrefter at det er mange problemstillinger knyttet til temaet. Forskerne konkluderer med at «studien finner at barnevernets måte å håndtere saker der barn og unge har funksjonsnedsettelse, kan bli en barriere som bidrar til at barnets totale omsorgssituasjon ikke blir ivaretatt på en god måte.» Funksjonsnedsettelsen blir

altoverskyggende i de vurderingene som gjøres av barnas situasjon.

Et av svarene er kompetanse. Det trengs økt kompetanse og bevissthet rundt utviklingshemning i barnevernet. Barnevernet må ha grunnleggende kunnskap om sårbarhetsfaktorer knyttet til utviklingshemning. Samtidig er det avgjørende at ansatte både i barnevernet og i helse- og omsorgstjenestene anerkjenner viktigheten av kompetansen barnevernet innehar om omsorgssvikt, også i saker som gjelder barn med funksjonsnedsettelse.

Et annet svar er samhandling. Samhandling må ikke bare være et honnørord, men må operasjonaliseres til konkrete bidrag. Barnevern og øvrige tjenester må samarbeide og koordinere sin innsats. Noen må ta ansvar for helheten. Pengekrangel må eventuelt tas etter at man har sikret nødvendig oppfølging av barn og familie.

Men, meningen min med å skrive dette er ikke å gi svar. Jeg håper at dette kan være et lite bidrag til å rette oppmerksomhet om et tema som trenger nettopp oppmerksomhet. Det må utvikles helhetlige tjenester som sikrer barn med utviklingshemning det samme vernet og rettsikkerhet som alle andre. Det er på sin plass å utfordre Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Ikke bare har de ansvaret for regjeringens politikk på barnevernområdet. De har også ansvaret for koordineringen av politikken for personer med funksjonsnedsettelse. Jeg vil også utfordre SOR til å se nærmere på problematikken. Kanskje er dette et tema for en nasjonal konferanse i nær fremtid? ● ● ●

Foto: Scandinavian StockPhoto.